

УДК 330.675

Пазинич В. О., аспірант,
ДННУ «Академія фінансового управління», м. Київ, Україна

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ: ТЕХНОЛОГІЇ, ІНКЛЮЗІЯ ТА МАЙБУТНІ ВИКЛИКИ

У сучасних умовах цифровізації та глобальної інтеграції фінансова індустрія переживає глибокі структурні зміни. Розвиток фінтех-компаній, поширення мобільного банкінгу, цифрових валют та інноваційних технологій не лише змінює інструменти фінансових операцій, а й переосмислює саму логіку функціонування ринку фінансових послуг, відкриваючи нові можливості для інклюзії та підвищення ефективності.

Традиційна банківська модель, яка десятиліттями ґрунтувалася на фізичних відділеннях і паперовій документації, поступово відходить у минуле. Натомість провідні гравці ринку інтегрують цифрові платформи, big data, штучний інтелект та блокчейн для оптимізації процесів і забезпечення клієнтоорієнтованості. Наприклад, алгоритми машинного навчання дозволяють банкам швидко оцінювати кредитні ризики на основі поведінкових даних, а блокчейн — створювати прозорі та захищені системи платежів.

Цифрові фінансові послуги забезпечують ширший доступ до банківських продуктів. За даними Світового банку, кількість дорослих у світі, які мають доступ до фінансових рахунків, зросла з 51% у 2011 році до 76% у 2021 році, значною мірою завдяки мобільному банкінгу. Це особливо актуально для країн, що розвиваються, де цифрові платформи допомагають долати фінансову ізоляцію населення.

Водночас розвиток цифрових фінансових послуг породжує нові виклики. Серед них — кіберзагрози, ризики шахрайства, регуляторна невизначеність і потреба в захисті персональних даних. Кількість інцидентів, пов'язаних із кібербезпекою у фінансовому секторі, щороку зростає, що змушує компанії інвестувати у системи захисту даних та управління ризиками.

Особливої уваги заслуговує розвиток фінтех-екосистеми. Стартапи у сфері платежів, онлайн-кредитування та інвестиційних платформ конкурують із банками за клієнтів, водночас стимулюючи останніх до інновацій. Успішні приклади співпраці банків і фінтех-компаній демонструють ефективність моделі «open banking», яка дозволяє створювати нові сервіси на базі відкритих API.

Таким чином, цифрова епоха відкриває для індустрії фінансових послуг нові горизонти. З одного боку, цифровізація розширює доступ до фінансових продуктів, підвищує ефективність бізнес-моделей та якість обслуговування клієнтів. З іншого — вимагає постійного удосконалення систем безпеки, правового регулювання та етичних стандартів. Майбутнє фінансової індустрії залежить від здатності поєднати інновації з довірою, а технологічний прогрес — із захистом інтересів суспільства.

Окремо варто підкреслити роль державного регулювання у розвитку цифрових фінансових послуг. В Україні діє стратегія розвитку фінансового сектору, де одним із пріоритетів визначено цифрову трансформацію. Регулятори, зокрема Національний банк України, активно працюють над впровадженням стандартів «відкритого банкінгу» та розробкою нормативно-правової бази для функціонування фінтех-компаній.

Не менш важливою є проблема фінансової грамотності населення. Адже впровадження новітніх технологій буде ефективним лише тоді, коли користувачі матимуть достатній рівень знань і довіри до нових інструментів. Програми з підвищення фінансової грамотності, ініційовані державними та недержавними структурами, стають важливим елементом побудови цифрової економіки.

Суттєвий вплив на розвиток фінансових послуг має й глобальний тренд на впровадження цифрових валют центральних банків (CBDC). У світі вже понад 80 країн досліджують або тестують власні цифрові валюти, а в Україні НБУ проводить експерименти із проєктом «е-гривня». Це відкриває нові перспективи для оптимізації платіжних систем, зменшення тіньових операцій і здешевлення транзакцій.

Значні перспективи має також застосування штучного інтелекту у сфері управління активами та страхування. Автоматизовані системи (робот-едвайзери) допомагають інвесторам приймати оптимальні рішення, а інноваційні страхові сервіси забезпечують індивідуалізовані пропозиції для клієнтів, ґрунтуючись на аналізі великих масивів даних.

Отже, розвиток фінансових послуг у цифрову епоху — це комплексний процес, що поєднує технологічні інновації, державне регулювання, фінансову інклюзію та підвищення фінансової грамотності населення. Лише за умови гармонійної взаємодії всіх цих складових можливо досягти стійкого розвитку фінансової індустрії, яка буде відповідати потребам суспільства та викликам глобалізованої економіки.

Список використаних джерел:

1. Копилова О. В., Пічугіна Ю. В., Гончар К. О. Діджиталізація банківського сектору України – виклики та перспективи. *Economy and Society*. 2023. № 50. URL: <https://ouci.dntb.gov.ua/en/works/42w26Pel/>.
2. Кретов Д., Міндова О. Цифровізація банківського сектору України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 2 (49). URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/965>.
3. Єлісєєва О. К., Перетятко А. І. Діджиталізація банківського сектору та розвиток фінтех ринку в Україні. *Вісник ДонНУЕТ «Економічні науки»*. 2022. № 2 (77). URL: <https://visniknew.donnuet.edu.ua/index.php/visnik/article/view/24>.
4. Євтушенко Н., Стеценко Д. Фінансова інклюзія в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Grail of Science*. 2024. URL: <https://archives.journal-grail.science/index.php/2710-3056/article/view/16>.